

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. II. De Impedimento Vis, & Metûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

17. de Spons. duor. quem citat, & sequitur Sanch. D. 1. cit. n. 9. nam sic, ut ex Calderino refert Alex. de Nevo l. cit. Urbanus V. inhabilem ad Matrimonium ineundum reddidit Barnabonem Vicecomitem, & Dominum Mediolanensem, ac liberos ejus rebelles Ecclesie. Neque obstat Argumentum contrarium; nam etiam libertas cuiusvis à natura concessa est, & tamen ob culpam potest quis eam privari. Accedit; quia potestas Pontificis non est arctata ad sola impedimenta Matrimonij impedientia statuenda, sed ad dirimentia quoque extenditur. igitur sicut in gravissimi delicti poenam, ut factum est ob Incestum, potuit prohibere omnino Matrimonium, ita, ubi gravitas delicti id exigit, efficere potest, ut ab hujusmodi criminis reo initum sit omnino nullum.

387. Quæritur 9. An justa desideretur causa, ut Pontifex ritè, ac rectè valeat Impedimenta Matrimoniorum indicare? R. Affirmative: & quidem major causa ad sta-

tuendum Impedimentum Matrimoniorum dirimens, quam impediens tantum, cum gravius sit dirimere, quam simpliciter prohibere.

Difficultas est, an si Pontifex absque justa causa statuat Impedimentum aliquod, teneat factum, & Impedimentum ita constitutum effectum suum obtineat. Affirmant aliqui, quamvis admittant Pontificem tunc reum esse culpæ, ex ratione, quia Pontifex potest multa peccando efficere, quæ tamen teneant facta. Sed Sanch. D. 1. cit. n. 6. cum alijs à se cit. judicat ad valorem prohibitionis omnino desiderari justam causam. Rationem dat; quia Matrimonium est vinculum Jure naturali, & Divino inventum, ac omnibus permixtum, excepto saltem primo gradu consanguinitatis inter Ascendentes, & Descendentes. in ijs autem, quæ Juris naturæ sunt, vel Divini, disponere Pontifex sine justa causa nec licitè, nec validè potest, prout in dispensatione Voti, relaxatione Juramenti. &c.

S. II.

De Impedimento Vis, & Metus.

S U M M A R I U M.

384. Quid sit Vis, & Metus?
 385. Quam multipliciter dividatur?
 386. Quale impedimentum sit Metus?
 387. An ad irritandum Matrimonium sufficiat Metus Levis?
 388. Vel gravis illatus per causam necessariam?
 389. Aut per liberam quidem, sed justè?
 390. Ratio, quare justè incussus non dirimat Matrimonium.
 391. Casus, quibus metus censetur justè incussus.
 392. Hinc solus ille metus invalidat Matrimonium, qui gravis, & injustè incussus est.
 393. Corollaria inde deducta.
 394. Ratio irritandi Matrimonium ex ista causa.
 395. Requisita, ut propterea irritetur.
 396. 397. Et procedit, etiamsi metus non cogat ad contrahendum cum aliqua determinate.
 398. An requiratur, ut sit incussus in finem ad contrahendum Matrimonium?
 399. Respondetur negativè.
 400. Corollaria.
 401. Solvuntur Argumenta contraria.
 402, 403, 404. Quid dicendum, quando unus metum infert, alius promittit liberationem à metu sub conditione nuptiarum?
 405. Ex quo Jure nullitas Matrimonij ob metum descendat?
 406. Respondetur descendere ex Jure positivo Ecclesiastico tantum.

407. Diluuntur Argumenta opposita.
 408. An Matrimonium, metu injustè incussus, extortum, sit irritum utroque foro?
 409. Defenditur sententia affirmans.
 410. Negantis fundamenta evertuntur.
 411. An Matrimonium metu contractum firmetur adjecto Juramento?
 412. Respondetur negativè.
 413. Solvuntur Objectiones.
 414. An firmetur per copulam subsequutam?
 415. Respondetur firmari, si libere admissa sit.
 416. Non verò si metu extorta.
 417. Corollarium.
 418. Dissolvuntur Argumenta opposita.
 419. An convalescat per diuturnam cohabitationem? Respondetur affirmativè.
 420. Quod locum habere etiam nunc post Trid. potest.
 421. Requisita ut locum habeat.
 422. An, qui metu extorsit Matrimonium, teneatur metu cessante verè contrahere?
 423. Respondetur non teneri.
 424. Nisi casu, quo damnum illatum aliter reparari nequit.
 425. Objectiones solvuntur.
 426. An valida sint sponsalia metu extorta?
 427. Defenditur affirmativa.
 428. Respondetur ad opposita.
 429. Quomodo sit probandus metus?
 430. Regula circa hoc.
 431. Quid intelligatur per Metum cadentem in virum constantem?
 432. Quid faciendum, si omnibus consideratis, est dubium, an metus gravis sit?

384 **Q**uæritur 1. Quid sit Vis, & Metus? **1.** Vis, ut *Libr. 1. Tit. 40. n. 1.* ex Paulo Jcto eam descripsi, est majoris rei impetus, qui repellere non potest. Dividitur in Vim absolutam, & conditionalem. Absoluta liberum consensum omnino tollit; *Conditionalis* duntaxat minuit, dum involuntarium imperfectum, seu conditionatum admiscet. Hæc posterior, & Metus pro Synonymis, vel saltem connexis accipiuntur, prout fit *tit. de bis, quæ vi, metusve causæ sunt.* ubi idem, quod statuitur de vi, etiam statuitur de metu, & vicissim. *Rationem* dat Clericat, *de Sacr. Matr. decis. 27. n. 4.* quia Vis, & Metus sunt Correlativa, & quod de uno dicitur, etiam intelligitur de altero; Vis siquidem consistit in inferente Metum, & se habet per modum agentis; Metus autem stat in persona, cui Vis inferitur, & se habet per modum patientis.

385 Porro Metus, ut *Libr. 1. Tit. 40. n. 2.* explicavi multiplex est; nam *ratione causæ* dividitur in eum, qui inferitur à causa necessaria, & in eum qui inferitur à causa libera; *ratione modi* in eum, qui inferitur justè, & in eum, qui inferitur injustè; *ratione qualitatis* in Metum levem, & gravem: quod dupliciter fieri potest, scilicet vel directè, & animo extorquendi consensum à metum passò; vel indirectè, & ob aliam causam, ita tamen, ut metum passus ejus occasione metu se liberatus consensum præstet. *Recolantur dicta Tit. 40. cit. à n. 1.* quæ hic non vacat repetere.

386 **Q**uæritur 2. Quale Impedimentum sit Metus? **1.** Est Impedimentum dirimens, & quidem non infimi loci, prout constat ex *c. cum locum 14. c. veniens 15. c. consultationi 28. b. tit. & c. significavit 2. de eo, qui duxit* etc. ubi declaratur, Matrimonia, Metu inrita, esse nulla, & irrita. Et id quidem meritò; præterquam enim, quòd tale Matrimonium non significet voluntariam conjunctionem Christi cum Ecclesia (quam Sacramentum Matrimonij denotat) adversatur etiam bonis Matrimonij, ut bono prolis, cum propter displicentiam coactus non intendat procreationi prolis, & bono fidei conjugalis, cum propter invitas Nuptias conjuges facilè labantur in adulterium. *Engl. hic. §. 5. n. 2.*

387 *Dubium* duntaxat est, qualis debeat esse Metus, ut irritum Matrimonium faciat? **1.** Distinguendo: Vel enim metus solummodo levis est, vel gravis, & cadens in virum constantem. *Si primum, certum est, eum metum non sufficere, ut irriter Matrimonium, etiamsi injustè ad extorquendum conjugalem consensum incussus sit, ut cum alijs notat Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 1. §. primò, & colligitur ex c. veniens cit. ubi relatus Alexander III. ad conjugij nullitatem exigit metum, qui in virum constantem cadat: Neque id immeritò;*

quia metus levis sicut exigua vis est, cum facile superari possit, ita etiam exigua ejus in Jure consideratio habetur, aut ratio, etiam in Matrimonio. Accedit; quia si metus levis sufficeret ad Matrimonij nullitatem, Matrimonia plurima vel nulla, vel dissolvenda essent, cum ex metu levi sæpissimè contrahantur.

Si secundum, interest, an metus ille gravis incussus sit à causa necessaria, ut est metus mortis ex morbo, peste, naufragio &c. an verò à causa libera, Si à causa necessaria, iterum non irritatur Matrimonium, eo metu contractum, prout facilè omnes concedunt: & ratio est, quia ex tali metu contrahens non patitur injuriam; metus autem non irritat Matrimonium, nisi cum injuria sit conjunctus, ut mox statuetur. Conf. Nam ille solum metus irritat Matrimonium, qui ceteros Contractus facit rescissioni obnoxios. Sed metus à causa naturali, & necessaria incussus, non facit rescissioni obnoxios contractus ceteros. ergo &c.

Quòd si metus gravis inferatur *à causa libera*, nempe homine, tertia distinctio est adhibenda, an is justè, vel injustè incussus sit. *Si justè, sive ab eo incussus est, cui Jure competit grave malum, nisi Matrimonium contrahatur, inferre, Matrimonium eo metu contractum non irritatur. Ita Host. in c. veniens cit. in fin. Joan. Andr. ibid. n. 8. Ancharan. n. 6. Abb. n. 8. Less. l. 2. de J. c. 17. n. 37. Sanch. l. 4. D. 13. n. 3. Conink de Matr. D. 28. dub. 1. n. 14. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 2. §. tertium. Zœf. hic n. 73. Engl. §. 5. n. 3. Pirh. n. 104. Schamb. n. 149. Wiest. n. 228. & hoc teste satis concors, & certa sententia aliorum præcipui nominis Interpretum, & DD. Estque perinde, sive metus iste illatus alicui sit à Judice præcipiente, ut v. g. ducat Virginem à se vitiatam sub spe Matrimonij, sive ab alio v. g. parente, minitante, se accusaturum stupratorem, nisi ducat filiam ipsius, cui is stuprum intulit.*

Ratio est 1. Quia talis metus censetur *illatus*, non tam à Judice, vel parente, quam à Lege, vel ipsomet, qui metum hunc patitur, dum suâ culpâ fecit id, propter quod nuptias sub tali comminatione ab eo exigi Jura permiserunt juxta *l. si mulier 21. pr. ff. quod met. caus. ibi, Quia hunc sibi metum ipsa infert.* **2.** Conjugia metu extorta irritantur non præcisè, quia is perfectam, & ad consensum spontaneum requisitam libertatem tollit, sed quia hæc tollit injustè, seu modo non permisso à Jure. **3.** Matrimonium metu gravi injustè extortum irritatur, quia ejusmodi Matrimonia difficiles solent habere exitus, atqui ex Matrimonio coacto per metum justè incussum non timentur tam infelices exitus; quia animus aliquantum quiescit, cum quis confide-

derat se justè compulsum esse ad contrahendum. 4. solum ille metus irritat Matrimonium, qui ceteros contractus facit rescissioni obnoxios. atqui ob metum justè incussum contractus ceteri non rescinduntur *arg. l. continet 3. & l. mulier cit. ff. quod met. caus.* 5. Tale Matrimonium contrahenti est omnino voluntarium, saltem in causa, & per se aptum conciliare amorem conjugalem, cum fuerit ratio alteri evadendi ingens periculum.

391 Et hinc passim à DD. validus pronuntiat Contractus Matrimonij in frequentibus casibus. 1. Si reus, in ærumnoso carcere justè detentus, ut libertatem consequatur, se ad nuptias cum filia detinentis ineundas offert, vel à detinente oblatas sub ea conditione acceptat, & actu contrahit. 2. Si bello justè sibi illato ad angustias redactus, vel in arce obsessus, sub conditione pacis obtinendæ, vel obsidionis solvendæ duxit filiam hostis, à quo bello impetitus, vel obsessus est. 3. Si reus, ad mortem, vel trirèmes damnatus, ut vitam, & libertatem servet, Matrimonium inuit cum uxore, filia, vel consanguinea occisi, vel etiam cum meretrice. 4. Si, qui Sponsalia cum aliqua puella rite contraxit, vel eandem sub spe, & promissione Nuptiarum decepit, & corruptit, eam, Excommunicationis, vel alterius gravis pœnæ, à Juce Ecclesiastico intentatæ, metu cogitur ducere. 5. Si Juvenis, quem pater in flagitio cum filia deprehendit, & accusationem sceleris apud Judicem comminatur, ut hanc evitet, vitiatam ducit &c. quos casus sparsum per *D. 13. cit. & præc.* adducit Sanchez. Et ratio est; quia his casibus, quamvis metus gravis interveniat, non tamen est metus injustus. Hinc paritas non est cum casu *c. veniens cit.* ubi juveni, à patre in flagitio deprehensio cum filia, & propterea coacto ad ineundum cum illa Matrimonium, subvenitur declaratione nullitatis; nam in hoc casu metus non justè, sed injustè fuit incussum, quod pater non accusationis sibi permittit, sed mortis, vel alterius mali, quod inferre privatus non potest, timore ad Matrimonium contrahendum impulit, ut cum alijs *ibid.* notat Barbosa. *n. 3.* & non obscure innuit textus ipse; loquitur enim de metu cadente in constantem virum, cujusmodi non est, qui secundum Jus intentatur, cum illum passus censeatur eum sibi ipse inferre, faciendo rem eo dignam *l. si mulier cit. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 4. n. 12. Sanch. D. 13. cit. n. 3. Wiest. hic n. 225.*

392 Quare dicendum, quod solus ille metus invalidet matrimonium, qui gravis est, & à causa libera injustè incussum. Est communis, & certa omnium ferè TT. & Canonistarum sententia, & habetur *c. cum locum 14. c. veniens 15. & c. b. tit. Pro-*

ceditque hoc 1. etsi metu coactus verè consenserit in matrimonium; nam consensus iste ipso Jure est irritus, quod hujusmodi matrimonia irritat, non ex præsumptione ficti, sed veri etiam consensus, ut rectè Pirh. *hic n. 100. not. 3.* *Procedit 2.* etiam si ita contrahens suâ culpâ incidit in hunc metum. Vallens. *hic §. 8. n. 4. Zœl. n. 75.* & colligitur ex *c. veniens cit.* ubi Matrimonium decernitur invalidum, si contractum fuerit ex metu, cui Sponsus, & Sponsa per delictum, seu concubitum illicitum causam dederunt; nam ut metus censeatur esse justè incussum, non sufficit aliquem metui causam dedisse, nisi etiam, qui metum incuit, jus habuerit incutiendi, quod in casu *c. cit.* pater non habuit. *Procedit 3.* etsi metus ejusmodi non inferatur ab eo, cum quo quis contrahere cogitur, sed ab alio quocunque, si id fiat ad extorquendas nuptias, Sanch. *l. 4. de matr. D. 12. n. 19.* Corink *D. 22. dub. 1. n. 6.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 2.* Pirh. *hic n. 101. not. 5.* S. hamb. *n. 148.* Wiest. *n. 227.* & colligitur ex *c. veniens cit.* ubi irritum dicitur matrimonium, quod initum est cum puella ex metu mortis, quam minitatus est ejus parens. *Ratio est;* quia Jus non tam in odium metum incutientis, quam in favorem libertatis Matrimonij irritavit Matrimonium tali metu extortum, ut expressè colligitur ex *c. cit.* ne scilicet quis cogatur invitus contrahere; atqui patiens metum æquè est invitus, sive ab ipso contrahente, sive ab alio tertio cogatur ex metu contrahere, ergo &c. *Conf.* quia metus, qui contractus, & actus alios infirmos, ac rescissioni obnoxios reddit, matrimonium facit irritum ipso Jure, ut eum communi docet Sanchez. *l. cit.* atqui alij Contractus, & actus metu gesti ad instantiam metum passi rescinduntur, licet metus non eorum, quibuscum actus gesti sunt, sed alicujus tertie personæ injuriâ ulatus fuerit *l. si cum exceptione 14 §. in hac actione 3. ff. quod met. caus. ergo &c.*

Atque hinc sequitur invalidum esse 393 Matrimonium. 1. Quod initum est metu carceris, privationis officij, gravis damni in rebus, vel alterius vexationis injustæ, ad nuptialem consensum extorquendum incusso *c. cum locum &c. cit.* 2. Contractum à Virgine cum Juvene, quem illa averfabatur, ex mera reverentia in parentes, cum indignationis, exprobrationum, duræ tractationis, & similibus incommodorum verisimili existimatione conjuncta juxta dicta *Libr. 1. Tit. 40. n. 5.* 3. Initum à muliere cum filio Medici, qui eidem minabatur se subtracturum ei curationem, ex officio, & justitia illi debitam, nisi nuptias contraheret cum ejus filio; secus, si curationem non debeat ex officio, & justitia, & Matrimonium petat tanquam stipendium. Sanch. *l. 4. D. 12. n. 15.* 4. Contractum à Juvene

vene cum puella, quacum ipsi in flagran-
ti deprehensio pater minatus est mortem,
vel mutilationem, si illam filiam suam non
duceret *c. veniens cit.* §. Extortum à Ju-
vene, & initum cum puella, quam quidem
stupravit, sed sine promissione, vel spe ma-
rimonij, metu ærumnosi carceris, cui illum
Judex inclusit, donec matrimonium cum ea
contraheret; cum enim ad stupratam du-
cendam, vel dotandam alternativè solum
teneatur *arg. c. pervenit 2. de adult. Et supr.*
determinatè ad illam ducendam obligari,
& carceris ærumnis compelli Jure non po-
tuit, ut rectè observant Sanch. l. 4. D. 13.
n. 7. Pont. de matr. l. 4. c. 18. n. 13. Wiest,
hic n. 226.

394 Porro ratio, quare Matrimonia,
metu gravi injustè incusso extorta, irritata
à Jure sint, est; quia cum matrimonia coa-
cta infelices soleant habere exitus, expedie-
bat, ut illa essent plenè libera, ita, ut quis
non possit ad ea per injuriam cogi, cogi au-
tem ad ea quis posset per injuriam, si me-
tu tali contracta forent valida; quia semel
validè contracta amplius rescindi nequeunt.
Et hinc dispar est ratio matrimonij, & alio-
rum Contractuum; nam isti auctoritate
Judicis rescindi possunt; conf. necesse non
fuit, ut metus gravis eosdem irriter.

395 Quæritur 3. Quid requiratur, ut
matrimonium ex causa metus sit irritum?
1. Juxta omnes requiritur, ut metus iste
sit gravis, à causa libera injustè incussus,
prout patet ex hæcenus dictis.

2. Juxta aliquos requiritur, ut eo
metu cogatur aliquis contrahere cum certa
femina. Hinc validum putant matrimo-
nium, quod Titius e. g. iniit cum Bertha,
una ex tribus sororibus, ad quarum unam
ducendam gravi, & injusto metu fuit coa-
ctus. Ita Præposit. in *c. cum locum 14. b.*
tit. n. 8. Felin. in c. in præsentia 8. de Probat.
n. 37. Jafon. in l. Titia 134. ff. de V. O. n.
6. in fin. Azor p. 1. l. 1. c. 11. in fin. Et
videtur hoc etiam probari à paritate cum
electione; nam etsi Electores ad unam ex
tribus personis eligendam injustè coacti sint,
si tamen liberè eligant aliquam ex his tribus,
electio valida est, ut dixi *Libr. 1. Tit. 6. n.*
66. ergo etiam subsistet sic initum, & extor-
tum matrimonium argumento ducto à ma-
trimonio Spirituali ad carnale. Conf. ideo
electio valet in casu dato, quia Electores
spontaneæ, ac liberæ voluntatis determi-
natione electi personam prætulērunt cæteris.
Hoc etiam fecit Titius eligendo Bertham;
nam istam nullo metu coactus duxit, cum
potuerit ducere quamcunque ex tribus So-
roribus. Ergo &c.

396 Sed melius ejusmodi matrimonium
validum esse negant Covar. p. 2. de Spon-
sal. c. 3. S. 5. n. 8. Sanch. l. 4. de matr. D.
12. n. 20. Pont. l. 4. de matr. c. 14. n. 14.
Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 1. Pal. tr. 2.

D. 1. p. 9. n. 9. Perez D. 17. de matr. sect.
10. n. 6. Pirh. hic n. 103. Wiest. n. 228.
Ratio est; quia matrimonium contrahens,
ut validè contrahat, debet gaudere plena
libertate *c. cum locum cit.* hac libertate plena
non est gavifus Titius in casu dato; quia metu
injustè incusso coactus est ad ducendam
unam ex tribus, quas cum averfatus sit om-
nes, ex nuptijs secutus cum una timeri Jure
possunt infelices exitus, qui ex coactis nup-
tjjs provenire solent.

Ad Argumentum, & Confirmationem
oppoſita sententiæ imprimis Electio, ejusque
de aliquo celebratæ acceptatio solum est via,
& inchoatio quædam Spiritualis conjugij in-
ter Prælatum, & Ecclesiam intercedentis;
conf. non Matrimonio carnali, sed Spon-
salibus solum de futuro æquiparatur; quæ
cum juxta probabiliorem, ut *infra n. 427.*
dicetur, etsi metu gravi extorqueantur,
valida tamen sint, non mirum est, quòd etiam
Electio hujusmodi valeat. Deinde à valore
Spiritualis conjugij ad carnale argumentari
non licet, quando contrarium de carnali
est ipso Jure expressum; est autem ex-
pressum Jure, quòd metu gravi extortum
invalidum sit. Igitur cum tale sit etiam in
casu dato matrimonium Titij, non obsta-
te valore Electionis ejusmodi metu factæ,
etiam ipsum invalidum erit.

3. Satis multi DD. requirunt, ut
metus eo sine incussus sit, ut extorqueatur
Matrimonium. Hinc validum dicunt Ma-
trimonium initum metu gravi, injustè qui-
dem, sed alio sine incusso, quam ut Matri-
monium per eum extorqueatur. Ita Sanch.
l. 4. D. 12. n. 3. Conink D. 28. dub. 1. n.
9. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 1. §. se-
cundò, Perez D. 17. de Matr. sect. 9. n. 3.
Zoch. hic n. 74. Pirh. n. 105. Schamb. n.
151. Fundantur 1. quia si matrimonium esset
irritum, tale esset vel Jure naturali, vel Di-
vino, vel Ecclesiastico; non naturali, aut
Divino; quia voluntario, & spontaneo
consensu electum, & initum est: non etiam
Ecclesiastico; quia textus, qui irritum de-
clarant matrimonium metu initum, solum
loquuntur de metu, qui ad id extorquen-
dum incussus est, ut patet ex *c. cum locum,*
c. veniens, c. consultationi, & c. significavit
cit. 2. Quia cum metus alio, quam con-
jugij extorquendi sine incuitur, contrahens
ad matrimonium à nemine impellitur, sed
ipse metum passus illud, tanquam medium
ad propulsandum, quod intentatum est,
malum spontaneo consensu eligit; & licet
ejus mali intentione patiatur violentiam,
& injuriam, ista tamen non intervenit in
contractu nuptiali, utpote quem liberè, &
spontè, nullo cogente, eligit; ac proinde
contrahens nec est, nec dici valet ad matri-
monium coactus vi injusta. 3. Ingressus
in Religionem, & susceptio Habitus Jure
subsistet, etsi mortis ex infirmitate immi-
nentia,

mentis metu fit facta & sicut nobis 17. de Regular. & ratio est, quia adhuc liberè, & sponte facta est. Atqui non minùs liberè, & spontè contrahitur Matrimonium, si contrahatur ob mortis, vel alterius mali, alio, quàm ipsius extorquendi, animo intentati, periculum. Ergo & ipsum subsistet; nam à matrimonio Spirituali ad carnale, & vicissim rectè ducitur Argumentum. 4. Saltem dubium est, an hoc casu Matrimonium contractum sit Jure irritum. In dubio autem ejus valor potius, quàm nullitas adstruenda est propter specialem, & justum ejus favorem. Ergo &c.

899 Sed probabiliùs Matrimonium, ex metu ita incusso contractum, irritum, & nullum est. Ita Ant. Cucchus l. 5. Inst. major. tit. 12. n. 160. Palacios in 4. dist. 29. D. un. ad fin. §. novò, Veracruz Specul. p. 1. art. 8. dub. 3. §. clarissimè, Card. de Lugo de 7. §. 7. D. 22. n. 175. Wiest. bic n. 230. Magnif. P. Schmier p. 3. de Imped. matr. c. 4. n. 42. Offenditur 1. ex c. cum locum cit. ubi Alexander III. Pontifex in contrahente matrimonium exigit plenam securitatem à metu injusto, neque distinguit, an metus ad nuptias extorquendas incussus sit, vel alio fine, additque rationem; quia ex coactis Matrimonij facile sequuntur infelices exitus. Atqui hæc plena securitas deficit, & contra infelices exitus timeri possunt, etsi Matrimonium contractum sit metu, ob alium finem, quàm ad extorquendum Matrimonium incusso. Ergo &c. 2. Professio Religiosa, ex metu etiam ob alium finem, quàm ad eam extorquendam injustè incusso facta, est ipso Jure irrita, prout sumitur ex c. perlatum 1. de his, que vi, metusve causâ &c. Igitur si à matrimonio Spirituali ad carnale legitime ducitur Argumentum, ut volunt Adversarij, etiam Matrimonium carnale irritum erit, etsi metus injustus alio fine, quàm animo illud extorquendi illatus fuerit. 3. Matrimonium ijs casibus ob metum injustè incussum irritum est, quibus casibus ceteri contractus, & actus metu initi sunt rescissioni obnoxij, atqui ceteri contractus, & actus rescissioni obnoxij sunt, si metu gravi sunt initi, sive deinde malum illud, cujus metu initi sunt, intentatum sit animo eos extorquendi, sive alio fine, ut patet arg. l. nec minorem 7. ff. quod met. caus. & ostenditur ex eo, quia utroque modo metum passo inferitur injuria; conf. istum inferens obligatur ex Justitia ad damni hac injuriâ dati rescissionem: quod aliter fieri nequit, nisi ut eum, qui metum passus est, reducat in pristinum statum, & permittat rescindi Contractum, si rescindibilis sit. Ergo &c. 4. Ratio, quare Matrimonium, quod metu gravi ad extorquendum incusso initum est, irritatum à Jure sit, est injuria, quam metum inferens intulit, dum causam dedit, ut metum passus consenserit, non consensurus, si metu abfuisset. Atqui non minùs injuriam infert, qui alio fine metum infert, & hic metus pariter causa, vel saltem occasio est consensûs in Matrimonium, in quod non consentiret metum passus, si metus abesset, ergo &c. 5. Matrimonium, mortis, vel alterius gravis mali metu injustè incusso initum irritatum est, ut consuleretur libertati illius, qui metum passus est, & occurreretur malitiæ, & injustitiæ inferentis, ne scilicet metum passus ex aliena injuria pateretur damnum irreparabile, & is, qui eum intulit, ex sua iniquitate referat lucrum inauferebile; atqui hæc ratio æquè militat contra Matrimonium contractum metu gravi, etsi ob alium finem, quàm animo illud extorquendi, injustè incusso. Ergo &c.

Ex quo sequitur, invalidum esse Matrimonium. 1. Quod innocens, à Judice aliàs condemnandus, contraxit cum filia Judicis, ut sententiæ injustæ metu se liberaret, licet Judex eum condemnare intenderit alio fine, quàm ad extorquendum Matrimonium. 2. Contractum metu Sententiæ, secundum allegata quidem, & probata, in innocentem tamen ferendæ à Judice; cum enim, ut Libr. 1. Tit. 40. n. 31. dictum est, actus alij, metu ex parte solius patientis injusto gesti, ad illius instantiam rescindantur, Matrimonium ex simili metu contractum erit irritum. 3. Initum metu cujuscunque gravis mali, & vexationis injustæ, illato ob quemcunque finem, etiam sine ejus mali inferendi animo; quia non tantum illatio talis mali, sed etiam comminatio injusta est, eodémque modo ista, quo illa, voluntatem ad consensum impellit, cum metum non causet malum, sed ejus inferendi apprehensio, quæ eadem est, eodémque modo movet, & extorquet consensum, sive adsit animus exequendi minas, sive absit, ut iterum dictum est Tit. 40. cit. n. 32. 4. Initum à Juvene, qui deprehensus in flagranti à patre cum filia in flagitio, ut mortis, vel mutilationis ab eo in flagitij ultionem inferendæ discrimen effugeret, parenti nuptias cum eadem obtulit, aut ab illo oblatas accepit. 5. Contractum à Muliere infirma cum Medico, cui, quod ille curationem ex officio, & justitia sibi debitam eidem ex odio, ignavia, vel alia simili causa denegavit, ut ad se curandam induceret, se eidem, aut filio ejus ad nuptias obtulit &c.

Argumenta adversæ Sententiæ intentum non obtinent. Ad 1. c. cum locum cit. procedit etiam de conjugio, quod obtentum est gravi metu, alio fine, quàm ad id extorquendum incusso. Deinde esto, cit. textus loquantur tantum de metu, ad Matrimonium extorquendum incusso, ratio tamen, fundata in plena, & ab omni injusto metu libera securitate, procedit etiam de conjugijs initis gravi metu, ex alio fine, quàm ad Matrimonium extorquendum incusso.

Ad 2. esto, metus illatus non sit ad Matrimonium extorquendum, illud tamen ab inferente metum, aut in ejus gratiam ab alio obtentum est injuria, quæ causa consensus in Matrimonium fuit, ac proinde iste non fuit verè, & simpliciter spontaneus, sed coactus. *Ad 3. exemplum ibi adductum non est ad rem; quia metus, conceptus ex periculo mortis imminenti ob morbum gravem, non est injustè incussus: cons. mirum non est, quòd ingressus Religionis, & Professio, ex ejusmodi metu facta, sit valida.* *Ad 4. quòd in dubio pro Matrimonio pronuntiandum sit, verum est regulariter, non tamen semper, præsertim quando dubius valor propter metum est; tunc enim melius pronuntiatur contra Matrimonium, tum quia coacta Matrimonia difficile habent exitum, tum verò quia valor Matrimonij injusto metu contracti metum passio inferret damnum irreparabile, inferenti verò afferret commodum inauferrabile. Ergo &c. Sed hinc ulterius*

492 *Dubium nascitur, quid dicendum sit de casu, quo Titio timenti damnum in rebus suis, aut injustam vexationem à Sempronio intentatam, Cajus liberationem ab illa promittit Titio, si iste filiam ejusdem Caij ducat in uxorem; nam tali casu si acceptet Caij promissionem Titius, & ducat filiam Caij, quaritur, an validum sit tale Matrimonium? Ratio dubitandi sumitur ex resolutione præcedentis questionis; nam ut ex ibi dictis sequitur, si ipse Sempronius, qui metum intulit, promitteret liberationem ab eo metu sub conditione Matrimonij in eundem à Titio cum ejus filia Mavia, Matrimonium, hujus liberationis intuitu contractum à Titio cum Sempronij filia, esset invalidum, Atqui par videtur esse ratio casus in Dubio præsentis positi. Ergo etiam in hoc Matrimonium erit irritum, vel neque irritum erit in priori casu.*

493 *Sed difficultas hæc expediri ope distinctionis potest: Vel enim Cajus ad Titium à vexatione per injuriam illata liberandum ex Justitia obligatus fuit, vel non. Si primum, Matrimonium è Titio ita initum invalidum est; quia eo casu Cajus denegatione auxilij injuriam inferet Titio, & metum, ex injusta vexatione conceptum, auget, ac firmat, cessaturum, vel saltem minuendum, si eidem Cajus auxilium debitum præstitisset. Si secundum, Matrimonium illud validum est, ut rectè advertit P. Wiestner hic n. 238. Ratio est; quia hoc à Cajò oblatum, & à Titio acceptatum est in compensationem auxilij, & mediolorum pro liberatione impensorum, quæ eo ipso, quòd Jure fuerint indebita, oblatione conjugij, vel istius oblatis acceptatione compensari potuerunt.*

494 *Neque obest, quòd oblationi, & acceptationi conjugij occasionem dederit me-*

tus tum vexationis illata à Sempronio, tum carentiæ auxilij ad liberationem à Cajò, si filiam illius non ducat, denegandi; nam imprimis metus denegandæ liberationis, quia ex Justitia hæc non debebatur, injustus non fuit, metus Sempronianæ vexationis injustus quidem fuit, afficere tamen non potuit Cajum, & illum impedire, quin in compensationem liberationis à se præstandæ petere potuit nuptias cum filia sua. Unde corrumpitur ratio dubitandi: negatur enim paritas inter casum præsentem, & positum in Argumento; nam in eo ponitur ipse Sempronius incussisse metum injustum.

Quaritur 4. ex quo Jure nullitas Matrimonij, metu injusto extorti, descendat? Ex Jure naturali eam descendere existimant Scot. in 4. dist. 29. q. un. §. de secundo. Covar. p. 2. de sponsal. c. 3 §. 5. n. 6. Alex. Carrerius l. 4. de sponsal. c. 9. fin. Molin. tr. 2. de J. & J. D. 326. n. 14. Pont. l. 4. de Matr. c. 14. n. 4. Barbof. ff. solut. matr. ad Rubr. p. 4. n. 30. Gonzal. in c. veniens 15. b. tit. n. 5. Gobat. Theol. Exper. tr. 9. n. 245. Haun. tom. 2. de J. & J. tr. 8. n. 107. König. ad tit. de eo, qui duxit Ec. n. 16. Magnif. P. Schmier p. 3. de Imped. Matr. c. 4. n. 54. & seqq. Rationes, quibus nituntur, minimè leves sunt. I. Quia Jus Ecclesiasticum in textibus planè omnibus, qui supra n. 386. adducti sunt, non tam irritat Matrimonium metu contractum, quàm antiquiori aliquo Jure irritatum supponit; loquitur enim de Matrimonijs jam contractis, & declarat illa, si metu inita sint, esse invalida. Atqui non extat Jus Ecclesiasticum antiquius, quo Matrimonium hujusmodi irritetur. Igitur cum aliquo Jure debeat irritatum fuisse, dicendum est, quòd irritatum sit Jure naturali. 2. c. cum locum est. Matrimonia coacta pronuntiantur irrita ex ratione, quòd vis, & coactio, sive metus tollat consensum. Consensus autem Jure naturali ad valorem Matrimonij requiritur, ergo &c. 3. Matrimonium ex natura sua inducit vinculum perpetuum. Nullum autem violentum est perpetuum, teste Philosopho. Ergo coactio repugnat naturæ Matrimonij, & cons. Jure naturæ illud irritabit. 4. Coactio est contra principalem Matrimonij finem, qui est procreatio sobolis, & mutuum conjugum obsequium, quæ requirunt animos voluntariè conjunctos, mutuümque amorem. Ergo repugnat naturæ Matrimonij; nam hæc dicit intrinsecum ordinem cujusque rei ad suum finem. 5. Si natura ejusmodi Matrimonium non irritasset, non satis consulisset indemnitati innocentis passi metum injustum; cum enim semel validè contractum nulla humana auctoritate dissolvi valeat, eo ligaretur ille, qui in id metu coactus consentit, ac proinde ex injuria sibi illata pareretur damnum irreparabile, dum vicissim metum inferens

refert commodum non auferibile. Utrumque autem repugnat naturæ genio, ergo &c. 6. Si Jure naturali Matrimonia coacta non essent irrita, valida essent sic inita ab infidelibus, utpote qui Legibus Ecclesiæ non obligantur.

406 Verùm etsi rationes istæ admodum probabilem hanc Sententiam faciant, non tamen adeo efficaces sunt, ut non probabilior adhuc sit Sententia, juxta quam nullitas ista in solum Jus Ecclesiasticum immediate refunditur. Ita Sylv. V. Matrimonium 8. q. 11. dist. 3. Tabien. V. Impedimentum Imped. 9. q. 2. n. 3. Navar. Man. c. 22. n. 59. Sor. in 4. dist. 29. q. 1. art. 3. v. qui ergo hanc opinionem, Henric. l. 11. de Matr. c. 9. n. 1. § 3. Sanch. l. 4. de Matr. D. 14. n. 2. Conink D. 28. dub. 2. n. 16. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 1. § 4. v. tertio, Perez D. 17. sed. 11. n. 2. Card. de Lug. tom. de J. § J. D. 22. n. 115. Vall. hic §. 8. n. 4. Zoes. n. 72. Pirh. n. 106. Schambog. n. 152. Wiest. n. 242. Ratio est 1. Quia ad valorem, sicut cujuscunque alterius contractus, ita etiam Matrimonij Jure naturali plus non requiritur, quam iustus titulus, & voluntarius consensus. Atqui neutrum excludit metus: non titulum; quia metu non obstante, intervenit traditio Juris in corpus pro Jure in corpus: non voluntarietatem; quia hanc metus solum diminuit, non verò tollit. 2. Si Matrimonium metu coactum esset Jure naturali irritum, tale esset propter injuriam, quam infert metum incutiens metum passio. Atqui ex ista causa non oritur nullitas; quia aliàs irritum esset etiam Matrimonium obtentum contrahentis dolo, cum sicut metum passio, ita etiam illi, qui dolo circumvenitur, inferatur injuria: item irritum foret initum metu levi; quia etiam per hunc inferitur injuria, & sæpe mortaliter peccaminosa. 3. Non magis libertati Matrimonij obstat metus à libera, quam à necessaria causa incussus. Atqui ex Adversarijs plerique negant Matrimonium irritari metu incusso à causa necessaria. Ergo nec irritabitur, si incutiatur à causa libera. 4. Voluntarius, & liber consensus etiam requiritur ad Baptismum, & Juramentum: & tamen neque istud præstitum gravi metu, neque ille eodem metu susceptus est irritus. Ergo solo Jure naturali spectato, neque irritum erit Matrimonium, gravi metu extortum.

407 Argumenta contraria intentum non evincunt. Ad 1. licet quatuor cit. c. irritatio Matrimonij coacti non primum inducatur, & scriptum Jus antiquius non allegetur, tamen ex his ipsis textibus, & continua Ecclesiæ observantia satis colligitur, quòd ejusmodi Jus aliquando sit introductum aut viva voce, aut etiam scripto, quod deinde perijt, prout in simili responderi debet de Impedimento disparitatis Cul. R. P. Schmalzgrueber L. IV.

tus, quòd juxta omnes est Juris tantum Ecclesiastici, etsi non habeatur textus expressus, quo ostendatur illud primitus fuisse constitutum. Ad 2. metus solum tollit consensum spontaneum, quem Jus positivum exigit, non verò voluntarium, & liberum, qui ad Matrimonium de Jure naturæ sufficit. Ad 3. violentum simpliciter, quod fit passo nullo modo concurrente, perpetuum esse non potest; secus dicendum de violento secundum quid, quale reperitur in consensu metu extorto. Ad 4. consensus metu extortus, hoc ipso, quia simpliciter voluntarius, non est simpliciter, & ex se ineptus ad finem Matrimonij, sed solum minus aptus, & minus conveniens: ex quo sequitur, eum quidem valere, expedire tamen, ut irritetur. Ad 5. satis naturæ Author consuluit metum passis, dum legitimo Magistratu potestatem concessit irritandi conjugia sic extorta. Argumentum retorqueri potest in Matrimonio, quod dolosa simulatione nobilitatis, divitiarum &c. obtentum est; nam hoc non obstante, injuria, per hujusmodi simulationem innocenti illata, irrevocabiliter obligat. Sufficit ergo hujusmodi simulationem, uti & metus incussionem jure naturali prohibitam esse, ipsamque simulationem, & metus authorem obligari ad compensationem injuriæ. Ad 6. cum Petr. de Ledesim. de Matr. q. 47. art. 3. dub. 1. concl. 5. fin. Sanch. D. 14. cit. n. 3. Conink dub. 2. cit. n. 17. & alijs concedo tequelam, scilicet Matrimonia metu gravi injustè incusso inita ab Infidelibus esse valida, nisi proprijs ipsorum Legibus specialiter sint irritata; hoc enim probat ratio in Argumento allata junctis fundamentis nostræ sententiæ.

Quæritur 5. An Matrimonium, metu 408 injustè incusso extortum, sit irritum utroque foro? Aliqui, quos tacito nomine refert S. Thom. in 4. dist. 29. q. un. art. 3. que stunc. 1. in Corp. putaverunt illud in foro conscientie subsistere, si revera metum passus dedit consensum internum. Fundabantur 1. textu c. cum locum cit. ubi postquam declaratum fuit, Matrimonium metu extortum esse nullum, ratio redditur; quia Matrimonium solo consensu perficitur, & ubi coactio est, deficit consensus. ergo si revera adfit consensus, valebit Matrimonium. 2. In foro interno præsumptio veritati cedit. atqui Ecclesia ex metu solum præsumit non adesse consensum internum. 3. Ad consensum internum in Matrimonio non potest dari coactio, sed solum ad prolationem verborum, ergo si verè adest consensus internus, is liber est, & Matrimonium, eo consensu contractum, liberum erit, cons. validum quoad DEUM.

Sed dicendum, Matrimonium, metu 409 gravi injustè incusso initum, in utroque foro esse nullum, & irritum. Ita S. Thom. l. cit. Sylv. V. Matrimonium 8. q. 11. dist. 3. M 2 Ta

Tabiena *V. Impedimentum Imped.* q. 2. n. 3. Sot. *diff.* 29. *cit.* q. 1. *art.* 3. *¶. refutatur tamen.* Navar. *Man.* c. 22. n. 51. *fin.* Alex. Carrerius l. 4. *de Sponsal.* c. 9. Henric. l. 11. *de Matr.* c. 9. n. 1. Sanchez l. 4. *de Matr.* D. 12. n. 18. Perez D. 17. *sect.* 10. n. 4. Pont. l. 12. c. 8. §. *ult.* n. 75. Zoel. *bic.* n. 76. Pirh. n. 98. Wiest. n. 240. Ostenditur 1. quia juxta c. *cum locum cit.* ubi adest timor cadens in virum constantem, non invenitur consensus, quo perficitur Matrimonium. adest autem consensus voluntarius, ergo hic, si coactus sit, non sufficit ad Matrimonium. 2. c. *significavit 2. de eo, qui duxit* &c. ille, qui cum una contraxit, metu injuste incusso inductus, & deinde aliam duxit, ad hanc revertendi liberam accepit facultatem, non potuisset autem facultas hæc ei dari, si Matrimonium primum metu extortum non fuisset omnino invalidum. ergo &c. 3. Convenientissimum fuit, ut Matrimonium metu extortum irritaretur pro utroque foro; quia repugnat tribus bonis Matrimonij: *Sacramenti* quidem; quia hoc significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ cum fuerit facta per liberum amorem, representari per liberum consensum Sponsorum debet: *Prolis*; quia ad hanc non multum afficientur, qui invitati sunt copulati: *Fidei conjugalis*; quia cum facile quis contemnat, quod non diligit, periculum est, ne tales conjuges fidem violent, & labantur in adulterium.

40 Neque obstant Argumenta partis adversæ. *Ad 1.* Dum c. *cum locum cit.* dicitur, quod metus tollat consensum, ut locum istum Sanch. l. *cit.* n. 26. & Conink n. 17. cum alijs explicant, id intelligendum non est, quasi consensum omnino tollat, sed quod tollat eum, quem Jus positivum postulat, scilicet liberum à coactione. *Ad 2.* Ecclesia non præsumit aliquem delinquere, nisi id legitime probetur. Fingere autem consensum. ubi non est, est peccatum mendacij, igitur ad hoc excludendum Ecclesia præsumet verba significantia consensum verè, non fictè, & mendaciter prolata esse. Quare dicendum, Matrimonium coactum ab Ecclesia non irritari ex præsumptione deficientis veri consensûs, sed intuitu incommodorum, quibus obnoxia esse solent coacta conjugia. *Ad 3.* Licet consensus internus extorqueri vi, aut metu nequeat, mali tamen intentati metu impellente, præstari potest, & solet etiam, cum metus urget.

411 Queritur 6. An Matrimonium metu contractum firmetur adjecto Juramento? Aliqui cum Richard. in 4. *diff.* 29. *art.* 2. q. 3. affirmant ratificari, saltem in foro conscientie. Et videtur istud probari 1. ex *can. inter cetera 22. caus.* 22. q. 4. ubi S. Augustinus Matrimonium cujusdam Hubaldi, quod timore mortis impulsus, præcedente tamen Juramento, cum concubina contra-

xerat, pro valido habet. 2. Quia alij Contractus, & actus, est de Jure invalidi sint, si tamen Juramento stabiliantur, sunt validi, ut dictum est *Libr. 2. Tit. 24. n. 86.* ergo etiam Matrimonium. 3. Quia per Regulam c. *cum contingat 28. de Jurejur.* & c. *quamvis 2. de Pact.* in 6. omne Juramentum, quod sine præjudicio tertij, & salutis æternæ dispensari potest, servari debet. ita autem servari potest, etiam, quod metu extortum est. ergo &c.

Sed melius negatur, per adjectionem, Juramenti convalidari Matrimonium gravi metu contractum. Ita Gloss. in c. *significavit 2. de eo, qui duxit* &c. Abb. *ibid.* n. 5. Alex. de Nevo n. 5. §. 6. Sylv. *V. Matrimonium 8. q. 11. dict.* 8. Armill. *V. eod.* n. 41. Tabien. *V. impedimentum Imped.* q. ad fin. Pacian. *de Probat.* l. 2. c. 3. n. 56. Alex. Carrer. l. 4. *de Sponsal.* c. 9. Sanch. l. 4. *de Matr.* D. 20. n. 12. Conink D. 28. *dub.* 4. n. 44. Perez *sect.* 4. n. 5. Laym. l. 5. *tr.* 10. p. 2. c. 5. n. 1. Clericar. *de sac. Mar.* *decis.* 27. n. 36. Pirh. *bic.* n. 121. Wiest. n. 247. & alij, juxta quos sicut Matrimonium, ita & Juramentum ipsi adjectum irritum est, ita, ut ne quidem obligationem ex Virtute Religionis inducat. Ostenditur 1. ex c. *significavit 2. de eo, qui duxit* &c. ubi dicitur, eum, qui post Matrimonium metu contractum cum aliqua, & Juramento firmatum aliam duxit, debere manere cum secunda, non posset autem cum secunda manere, sed cogendus esset redire ad primam, si Matrimonium cum ista initum convalidasset addito Juramento, ergo &c. 2. Matrimonium, gravi metu extortum, invalidum est ob defectum spontanei, ac plenè liberi consensûs, qui ad substantiam Matrimonij, ut ex hæcenus dictis patet, requiritur, atqui Juramentum non supplet defectum consensûs substantialiter requisiti. 3. Quamdiu metus durat, personæ inhabiles sunt ad contrahendum Matrimonium, sicut inhabiles sunt ad contrahendum clandestinè, ex Decreto Ecclesiæ talia Matrimonia irritantis, atqui per Juramentum non efficiuntur habiles. ergo illud non possunt confirmare per Juramentum. 4. Juramentum sortitur naturam, & condiciones actûs, cui apponitur, igitur sicut Matrimonium ad sui valorem requirit abesse metum gravem injustè incussum, ita & Juramentum illi adjectum hanc tacitam conditionem habet, *Si Matrimonium sit libero consensu initum*; & conf. si metu contractum sit, neque Juramentum obligat, utpote conditione non impleta, sub qua præstitum est. 5. Si Juramento convalesceret Matrimonium metu contractum, nullum remedium metum passis attulisset Ecclesia, quod tamen Matrimonia metu inita annullando vel maxime intendebat; nam qui compellit aliquem ad contrahendum, facillimè compelleret etiam ad jurandum.

Ne-

413 Neque contrarium probant Argumenta opposita. Ad 1. Ut omittam alias expositiones, in casu *can. inter cetera cit. metus*, & juramentum solummodo intervenit in pravia promissione, quâ Hubaldus promissit concubinâ se cum ea initurum Matrimonium, & matrem propriam cum fratribus expulsum domo, expulsisque negaturum necessaria vitæ subsidia; ipsum verò Matrimonium secutum dein est, metu cessante.

Hinc meritò S. Augustinus respondit firmitati Matrimonij quidem nihil ob stare, promissionem verò destituendi, & expellendi matrem, etiam Juramento firmatam, irritam, & nullam esse. Neque refert, quòd S. D. utatur verbo præsentis temporis *ipsam in conjugem suscipere*, quibus verbis alias significatur ipse Contractus Matrimonialis, prout patet ex *c. duobus 1. de Spons. duor.* nam in hoc textu verbum illud de futuro solum tempore intelligendum demonstrant verba *Expellere, & impendere*, ipsi eadem oratione conjuncta, quibus verbis promissionem de futuro tempore implendam significari liquet ex ipso textu. Vel si contendas verbi illius sensum alienum esse à mente S. Doctoris, & evincere velis in casu *can. inter cetera cit.* adjectum esse ipsi contractui nuptiali, propter subiecta verba, *Matrimonium sit in Domino firmum, ac stabile*, dici potest, tempore S. Augustini Matrimonium metu initum adhuc substituisse, & ab Ecclesia sequentibus primùm temporibus irritatum fuisse, eum credibile omnino sit, non omnia Impedimenta ab Ecclesia simul fuisse inducta, sed successivè, prout casuum occurrentium necessitas exigebat. Ad 2. Negatur *Cons.* nam alij Contractus prohibentur ob utilitatem privatam; at Matrimonium ob publicam. Item licet alij Contractus irritentur; at personæ non redduntur ad contrahendum inhabiles, sicut tamen inhabilis ad Matrimonium metu durante contrahendum factus est metu patiens. Ad 3. Non semper obligat Juramentum, quod sine peccato servari potest; quando enim actus ob publicum bonum, seu utilitatem irritatur, Juramentum ei superveniens non tenet, nec observari debet *arg. c. si diligenti 12. de for. compet.*

414 Queritur 7. An Matrimonium, gravi metu extortum, & propterea nullum firmetur per copulam, illius contractum subsecutam? Affirmant id absolute Glossi, in *c. consultationi 28. V. ante h. tit.* Paludan. in *4. dist. 29. q. 1. art. 4. n. 25.* Sot. *ibid. q. 1. art. 3. in fin. & in contrarium.* Barth. à Ledesm. de *Matr. dub. 23. in fin.* & quidam alij apud *citt.* Fundantur 1. textibus *c. consultationi cit. c. ex litteris 11. de despons. impub. & c. insuper 4. qui Matrim. accusar.* quibus textibus Matrimonium metu extortum pronuntiat irritum, nisi copula carnalis sit subsecuta, igitur argumento à sensu contrario hac se-

cuta firmabitur. 2. Quia meritò præsumitur, quòd is, qui post Matrimonium metu contractum admittit copulam, illam admittat animo potius conjugali, quàm fornicario, cum delicta non præsumantur, & fornicatio etiam metu coactis Jure naturali illicita sit, atqui si animo conjugali admittit copulam, remittit metum, & Matrimonium ratificavit, ergo &c. 3. Quia Ecclesia irritat consensum metu extortum in favorem contrahentis, qui casu isto omnino cessat, eum tali potius damnosum sit, & valde onerosum, quòd ad mortem evadendam non possit licitè consummare Matrimonium, quod alias per se, seclusa irritatione Ecclesiæ, liceret.

Sed meliùs respondetur distinguendo 415 do: Vel enim copula subsecuta etiam ipsa extorta metu est, vel isto jam cessante, omnino liberè, & affectu conjugali est habita. Si hoc posterius, per ita admittam copulam Matrimonium confirmatur. Ita S. Thom. in *4. dist. 29. q. un. art. 3. q. 2. ad 2.* Abb. in *c. consultationi cit. n. 7.* Alex. de Nevo *ibid. n. 10.* Henric. l. 11. c. 9. n. 7. Sanch. l. 4. de *Matr. D. 18. n. 16.* Tann. D. 8. q. 3. *dub. 2. n. 33.* Conink D. 28. *dub. 4. n. 41.* Pont. l. 4. c. 14. n. 12. Gobat *Theol. Exper. tr. 9. n. 261.* Clericat. de *Sacr. Matr. decis. 27. n. 37.* Vallens. *hic §. 8. n. 5.* Zoesl. n. 78. Pirh. n. 123. Schamb. n. 158. Wiest. n. 78. Magnific. P. Schmier. p. 3. de *Imped. Matr. c. 4. n. 70.* & communiter TT. ac JCTi ceteri. Ratio clara est; quia Matrimonij valori hoc casu nihil obstat præter defectum spontanei consensus, atqui iste sufficienter exprimitur, & exprimi de Jure præsumitur per copulam carnalem spontè admittam, cum talis processisse præsumatur ex affectu conjugali *arg. c. is, qui fidem 30. h. tit.* ergo &c. Estque hoc verum etiam post Trid. modo Matrimonium contractum sit coram Parocho, & testibus, & impedimentum metus, quo contractum est, sit occultum, ita, ut in foro externo probari nequeat, ut rectè Sanch. D. 18. *cit. n. 12. §. 16.*

Quòd si verò prius contingat, & etiam 16 copula sit metu extorta, dicendum cum DD. *citt.* Matrimonium metu initum per ita admittam copulam non confirmari. Ratio est 1. Quia Ecclesia irritavit Matrimonium, gravi metu extortum, ob defectum pleni, & perfectè liberi consensus, atqui iste per sequentem copulam carnalem, si etiam ipsa sit gravi metu extorta, non suppletur, ergo manebit invalidum Matrimonium, sicut prius. 2. Fictio non potest operari plus, quàm veritas §. *minorem 4. Inst. de Adoption. l. filio 23. ff. de Liber & posthum.* sed consensus expressus per verba de præsentis metu extortus non constituit Matrimonium, ergo à fortiori nec fictus, & præsumptus per copulam. 3. Matrimonium nunquam potest validè contrahi ex metu cadente in constan-

tem virum; quia Jura absolute talem contractum Matrimoniale irritant, ergo nec potest confirmari prius Matrimonium invalidum per actum, sive copulam postea simili metu extortam. 4. Quamdiu perseverat metus, quo contractum est Matrimonium, tandiu istud manet invalidum. atqui hic metus non tollitur per copulam simili metu extortam, sed potius augetur, dum metus additur metui, ergo &c. 5. Si Matrimonium convalesceret per copulam etiam metu extortam, Ecclesia non adhibuisset sufficiens medium coactionibus; nam compellenti ad Matrimonium, facillimum esset etiam ad consummationem cogere. 6. Eadem incommoda sequuntur ex Matrimonio metu inito, & consummato, quæ ex eodem non consummato, ergo Matrimonium utrumque fuit ab Ecclesia irritatum.

417. Ex quo sequitur, quod stante ista sententia, potius quis pati debeat mortem, quam ut postquam consensu, per gravem metum extorto, contraxit Matrimonium, illud postea consimili metu compulsus consummet, ut *l. cit.* notant Tann. n. 33. Sanch. n. 17. Conink n. 42. Pirh. n. 124. & ratio est, quia cum non valeat Matrimonium, consummatio illius verè non est aliud, quam merè fornicatio, quæ nullo metu à malitia excusari potest. Addidi stante ista sententia; quia cum contraria sententia, quæ dicit, per copulam, etiam gravi metu extortam, affectu tamen maritali habitam, ratificari Matrimonium prius metu extortum, ob DD. auctoritatem probabilis sit, hinc posset quis in necessitate sententiam illam sequi, & sic excusari à peccato, consummando tali modo Matrimonium, ut notat Sanch. *l. cit.*

418. Neque obstant Argumenta contraria. Ad 1. Textus illi solum procedunt de copula non metu, sed spontè admissa, ne quod unà viâ est prohibitum, alterâ viâ obtineatur; nam ut n. 416. dixi, facile esset copulam extorquere metu, ut hoc modo obtineatur confirmatio Matrimonij coacti metu. Ad 2. Negatur suppositum, quod hoc casu metu admittens copulam, Matrimonium consummet animo conjugali; quia hunc habere non potest, nisi erroneè, cum Ecclesia Matrimonium metu extortum irritet absolute. Ad 3. Etsi Ecclesia irritando Matrimonium coactum metu intenderit etiam favorem metum passii, principaliter tamen irritationem fecit ob favorem publicum, cui pactis privatorum renuntiare non potest, Medium evitandi mortem metum passus aliud habere potest, petendo scilicet dilationem, seu tempus opportunum, quo possit metum deponere, & sic liberè consentire, ac Matrimonium consummare; sic enim fortè suadebit metum inferenti, & simul evitabit DEI offensam,

Quæritur 3. An Matrimonium, gravi metu extortum, convalescat per diuturnam cohabitationem utriusque conjugis, subsequenter ad Matrimoniale contractum initum? Si textus *c. ad id 21. b. tit.* inspiciatur, videtur absolute tenenda affirmativa; nam ibi generaliter ex cohabitatione, per annum, & dimidium continuatâ, consensus præsumitur esse renovatus. Sed repetenda est distinctio n. 415. data, & dicendum, cohabitationem, per tantum tempus continuatam, non aliter acceptandam pro ratificatione consensûs, quam si spontanea, & libera fuerit: & de hac intelligendum est *c. ad id cit.* ut notat *ibid.* Gloss. *V. per annum*, & docent Sanch. *l. 4. de Matr. D. 18. n. 3.* Perez *D. 17. s. 13. n. 5.* Gonzal. *ad c. cit. n. 5.* Gobat. *Theol. Exper. tr. 9. n. 262.* Valens. *hic s. 8. n. 5.* Zesl. *n. 80.* Pirh. *n. 113.* Schamb. *n. 156.* Wiest. *n. 251.* Magnif. P. Schmier *p. 3. de Imped. Matr. c. 4. n. 72.* Ratio est; quia ita, etiam sine commercio carnali cohabitans, affectu conjugali cohabitasse, ac proinde in Matrimonium legitime consensisse præsumitur. Estque præsumptio hæc secundum *citt.* DD. præsumptio Juris, & de Jure.

An verò præsumptio hæc locum habeat etiam nunc post Trid. nonnulli dubitant. Negat Clericat. *de Sacr. Matr. decis. 27. n. 39.* ob Declarationem S. Congreg. & Decisiones S. Rotæ, quas referunt Pont. *l. 5. c. 6. n. 7.* & Fagnan. *in c. de illis 11. de Despons. impub. n. 13.* ubi statuitur, quotiescunque Matrimonium ob aliquod Impedimentum nulliter contrahitur, eo cessante, non sufficere novum consensum ad instaurandum valorem, nisi præstetur iterum coram Parocho, & testibus. Ego hanc Declarationem, & Decisiones intelligendas judico solum de casu, quo Impedimentum, ob quod nulliter contractum est Matrimonium, est notorium, vel probabile in Judicio; quia mens statuentium fuit tollere incommoda illa gravia, & inter hæc recessum temerarium à sic clanculum ratificatis nuptijs, quibus occasio non minus, ac per nuptias merè clandestinas, daretur, si Matrimonium, cujus invaliditas publicè nota est, vel saltem in Judicio probari potest, clam posito consensu, revalidari posset. Tale periculum contra non est, quando Impedimentum, & invaliditas est penitus occulta, nec ullo modo in Judicio probari potest; tunc enim in foro externo præsumetur esse validum, & volens à Matrimonio tali recedere non audietur. Hinc cum Sanch. *n. 12.* & alijs judico, tali casu Præsumptionem consensûs procedere etiam post Trid.

Tria tamen eo casu juxta eundem Sanch. *n. 5.* & duob. seqq. Pirh. *hic. n. 113. not. 2.* & alios requirentur ad hoc, ut cohabitatio conjugum sit sufficiens signum conjugalis consensûs. 1. Ut ratificans Matrimo-

Matrimonium p[er] contractum fiat, illud fuisse invalidum; si enim ex errore, quo putabat prius Matrimonium fuisse validum, cohabitaret, per eam cohabitationem nunquam ratificabitur Matrimonium: & ratio est; quia nihil magis contrarium est consensui, quam error.

2. Ut cohabitatio sit diuturna: quantum verò hoc debeat tempus esse, arbitrio Judicis relinquendum est, quia sesqui annus, cujus in c. ad id cit. Pontifex meminit, tantum pertinet ad narrationem facti, non verò per id significatur, quòd tantum debeat esse cohabitationis tempus. Ut re-
 2. Et statuat Judex de diuturnitate temporis, moraliter id accipere debet, spectata scilicet opportunitate fugiendi, & morà cohabitationis, non Mathematicè, ut rectè monet Sanch. n. 6. qui addit, hoc procedere solum in foro externo; nam in foro interno nulla temporis mora sufficit, si deficiat animus ratificandi Matrimonium.

3. Ut cohabitatio illa sit omnino spontanea, ita, ut cessarit etiam causa timoris; nam durante causa metus, durat metus: & durante metu, sicut Matrimonium non potest primò contrahi, ita nec contractum invalidè convalidari potest.

320 Queritur 9. An, qui metu injustè incusso extorsit nuptias, obligetur cum eo, qui istum passus est, si iste vellet purgato metu, verè contrahere Matrimonium? Affirmant Richard. in 5. dist. 29. art. 1. q. 1. Alex. de Nevo in c. cum locum 14. n. 29. b. tit. Turresrem. in Summ. 31. q. 2. n. 11. Sylv. V. Matrimonium 9. q. 11. dist. 4. Navarr. Man. c. 22. n. 51. in fin. Henric. l. 11. de Matr. c. 10. n. 5. ad fin. Conink D. 28. dub. 1. n. 7. Pont. l. 4. c. 15. n. 3. Schambog. hic n. 160. & inclinatur Pirh. ibid. n. 125. cum alijs. Fundantur 1. textu c. propositum 1. de eo, qui duxit &c. ubi Alexander III. viro, qui prima uxore adhuc vivente, duxit aliam ejus rei ignarus, cognito primæ obitu, non permisit recessum à secunda, nisi cum hujus licentia, ut adeo in istius optione fuerit recessus à Matrimonio, vel in eo perseverantia. cur non etiam id in optione mulieris metu passæ sit, cum huic illata injuria non sit minor illa, quæ illata est dolo? 2. Paritate cum alijs Contractibus e. g. Emptione Venditione &c. metu extortis, qui solum rescinduntur ad instantiam metum passi; nam si iste velit stare Contractu, etiam metu inferens eo stare tenetur, quòd Jura deceptis tantum, & læsis, non etiam decipientibus, vel lædentibus subveniant, c. universorum 8. de rer. permut. & l. ex primo 2. §. sed ita 3. ff. ad S. C. Vellejan. 3. ratione; quia consensus ex parte metum inferentis fuit absolutus, & sufficiens ad ipsum ex sua parte obligandum, dummodo ex sua etiam parte coactus velit. igitur hoc postea liberè, ac spontè volente, is, qui metum intulit, Matrimonium inire tenebitur.

Verum his non obstantibus, dicitur 424
 dum, quòd metu inferens tali casu per se loquendo non teneatur inire Matrimonium, etiam postea cum eo illud velit contrahere metu passus. Ita Sanch. l. 4. de Matr. D. 15. n. 5. Hurtad. de Matr. D. 6. n. 16. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 2. §. id verò. Perez scilicet. 12. à n. 5. Wiest, hic n. 254. qui proinde metu inferenti liberam permittunt facultatem resiliendi à tali Contractu, etiam altera parte invita. Ratio est; quia non apparet, unde oriatur ea obligatio: non enim 1. oritur ex Contractu; nam præterquam quòd ita metu initus jure positivo sit irritus, simul ex natura sua reciprocus est, ita, ut includat tacitam conditionem, Accipio te in meam, si vicissim me accipias in tuam. igitur claudicare non potest, & unum obligare ad individuum vitæ societatem, nisi ad eam obligetur alter. Non 2. ex consensu; quia, ut modò dictum est, consensus iste ex parte cogentis non fuit absolutus, sed tacite conditionatus: ac proinde hoc ipso, quòd ex parte unius fuerit nullus, ex parte alterius quoque deficit, & nullam obligationem inducit. Non 3. ex injuria; quia ista ferè tollitur ipsa Matrimonij coacti dissolutione, & metus illati punitione. Non 4. ex delicto in p[en]am coactionis; quia hoc exigere Judicis condemnationem, ante quam nullus tenetur subire p[en]am. Non denique 5. ex Jure positivo; quia nullum extat hujusmodi Jus positivum, quòd metu inferentem obliget ad nuptias contrahendas cum metu passio.

Addit autem in Responsione per §. 426
 loquendo; quia casu, quo metu passio grave, & aliter, quam per conjugium irreparabile damnum illatum fuisset, metu inferens ad Matrimonium validandum teneretur, & Judiciali etiam autoritate cogendus esset; nam id æquitas, & ratio naturalis poscit, ut rectè observat Perez l. cit. n. 7. & P. Wiestner n. 255. qui optime addit, idem dicendum in omnibus ijs casibus, quibus, ut plerumque solet, Matrimonium metu initum præcessissent Sponsalia; cum enim hæc, ut n. 427. dicitur, valida sint, etiam metu extorta sint, & rescindi solum ad instantiam metum passi possint, eo casu metu inferens, si ita metu passus velit, obligabitur Matrimonium validare, non quidem ratione Contractus Matrimonialis metu extorti, sed ratione Sponsalium præcedentium, quæ per Matrimonium subsequens metu extorium non tolluntur.

Argumenta in contrarium allata m. 425
 gis sunt speciosa, quam efficaci. Ad 1. Negatur paritas cum textu c. propositum cit. nam eo casu recessus à muliere non fuit permissus viro ob triplicem rationem. 1. ob fidem Matrimonij, ligaminis impedimentum ignorantiam datam, & bona fide acceptam. 2. ob præjudicium mulieris
 gra.

gravissimum, & aliter, quam per Matrimonium non reparabile, quippe quæ ipsi, tanquam legitimo marito suo, cohabitavit. 3. in pœnam dolosæ deceptionis. Harum autem causarum nulla pugnat in nostro casu: non prima; quia Impedimentum metus utriusque notum est: non secunda; quia nostra resolutio solum procedit casu, quo damnum inde acceptum aliter reparari non potest: non tertia; quia pœnales dispositiones de casu ad casum Jure non expressum extendi non debent. Ad 2. iterum negatur paritas: nam Matrimonium metu extortum Jure Ecclesiastico est irritatum; ceteri verò Contractus metu initi Jure subsistunt: & hinc claudicare possunt, seu ex una parte habere obligationem efficacem, inefficacem ex altera; quia per Exceptionem elidi potest. Ad 3. patet ex dictis; negatur enim, quòd etiam consensus metum inferentis absolutus fuerit, cum tacitam conditionem habeat, *Accipio te in meam, si vicissim me accipias in tuam.*

326. **Quæritur 10.** An valida sint Sponsalia metu extorta? Negant Abb. in c. ex litteris 11. de despons. impub. n. 2. Anchar. in c. veniens 15. h. tit. n. 6. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. S. 5. n. 1. Azor p. 1. l. 1. c. 11. q. 7. cas. 1. Sal. tr. 3. D. 3. sect. 1. n. 27. Sanch. l. 4. de matr. D. 19. n. 3. Gutier. c. 76. de matr. n. 42. Petr. Barbof. ad Rubr. ff. solut. matr. p. 4. n. 30. Aug. Barbof. in c. ex litteris cit. n. 4. Reginald. l. 31. n. 38. Laym. l. 3. tr. 4. c. 6. n. 5. 7. secundo, Bonacin. q. 3. p. 8. n. 21. Dian. p. 3. tr. 4. ref. 278. Tambur. in Decal. l. 3. c. 3. §. 5. n. 14. Cardin. de Lug. D. 22. de Just. sect. 6. Zoel. bic. 77. König de eo, qui duxit Sc. n. 23. 7. porro, Sporer de matr. n. 43. *Wex. Ariadu. p. 5. tr. 2. p. 2. contr. 1. n. 2. §. seqq.* Magnif. P. Schmier p. 3. de Imped. matr. c. 4. n. 44. §. seqq. Fundantur 1. textu c. ex litteris cit. ubi puella duodennis impuberi desponsata, & in istius domum traducta, recedere, & alteri nubere permissa est, quòd minis parentum ad id impulsu fuerit; non fuisset autem permissa recedere, & alteri nubere, si Sponsalia, ita metu parentum contracta, fuissent valida, ergo &c. 2. Juris dispositio de Matrimonio trahitur ad Sponsalia, cum de his aliud Jure non est expressum juxta l. Oratio 16. ff. de Sponsal. igitur sicut Matrimonium, ita & Sponsalia metu extorta viribus, & valore carent. 3. dari non potest obligatio ad actum Jure nullum, ut patet ex terminis. atqui Sponsalia metu extorta, si valent, obligarent ad actum Jure nullum, videlicet ad Matrimonium metu contrahendum. 4. metus iste, quo extorquentur Sponsalia, etiam influeret in ipsum Matrimonium; nam quidquid influit in obligationem tanquam radicem, influit consequenter in objectum, & effectum, illius obliga-

tionis, atqui metus influeret in obligationem præviam ex sponsalibus ortam, ergo &c. 5. licet concedatur, quòd alia Vota simplicia, metu gravi extorta, sint valida, Votum tamen Religionis ingrediendæ, simili metu extortum, invalidum est, quia est via ad Professionem Religiosam, quæ metu extorta, invalida est. atqui etiam Sponsalia sunt via ad Matrimonium, ergo &c.

Sed melius dicitur hujusmodi Sponsalia, quamvis rescindi possint, tamen valida esse. Ita Sylv. V. Sponsalia q. 6. in fin. Petr. de Ledem. de matr. q. 47. art. 3. circa 3. arg. dub. 3. Henriq. l. 11. c. 9. n. 6. Ochagav. tr. de matr. q. 33. n. 2. Tann. D. 3. de matr. q. 1. n. 14. Less. l. 2. de Just. c. 17. n. 37. Conink D. 25. dub. 1. n. 7. Pal. tr. 2. D. 1. p. 9. n. 3. Perez D. 10. sect. 3. à n. 4. Henr. Mayr de Sponsal. n. 132. Pirh. bic. n. 21. Wiest. n. 257. §. seqq. Ratio est 1. quia si irrita essent Sponsalia metu extorta, irritata essent vel Jure naturali, vel positivo non naturali; quia hoc præcisè spectato, etiam matrimonium metu extortum valet, cum illud juxta dicta n. 406. Jure solum Ecclesiastico sit irritatum. Non etiam positivo; quia nullum hujusmodi Jus ea irritans extat, neque adducitur aliquid ab Adversarijs, præter c. ex litteris cit. ex quo tamen, ut n. seq. dicitur, nihii probatur. 2. licet valeant Sponsalia hujusmodi metu extorta, tamen satis videtur consultum patienti metum, si possit petere, aut obtinere rescissionem contractus, aut si possit pro arbitrio resilire, cum quoad alios plerisque contractus id satis esse censetur. ergo frustra plus asseritur. 3. Imò patienti metum major favor præstatur, si dicantur valere ejusmodi Sponsalia; quia habebit sibi obligatam partem alteram ad standum Contractu, si postea id desideret metum patiens: cum ergo favendum sit potius metum patienti, rectius dicitur contractum valuisse, sed ita, ut quasi claudicat, & sit in potestate metum patientis vel resilire, vel partem alteram adigere ad implendum Contractum.

Neque obstant Argumenta allata in contrarium. Ad 1. Pontifex in c. ex litteris cit. non dicit, ea Sponsalia fuisse irrita; imò aperte supponitur ea fuisse valida; quia Pontifex moneri jussit puellam, ut sibi desponsati pueri annum ætatis decimum quartum expectaret, quem expectare non debuisset, si Sponsalia ipso Jure fuissent invalida. Dicunt quidem Sententiæ adversæ Patroni, id fuisse tantum consilij; quia additur, *Si puella commonita - - non duxerit expectandum, et - - accipiendi alium virum liberam tribuendam facultatem.* Verum ex hoc plus non sequitur, quam quòd Sponsalia metu extorta rescindi possint, atque in casu cit. rescissa fuerint. Deinde esto, Pontifex ibi senserit, ea Sponsalia fuisse nulla, talia illa fuerunt, non tam propter metum, quam

quàm propter defectum consensûs in puella ; quia ut ibi cum Gloss. *V. desponsata* advertit Innocentius , dicitur fuisse omnino nolens , non solum cum traduceretur in domum pueri , sed etiam cum eidem desponsaretur. *Ad 2.* imprimis Lex illa merè civilis est , quæ in Sponsalibus , tanquam re Spirituali post elevationem matrimonij ad dignitatem Sacramenti , attendi non debet. Deinde esto , Lex illa canonizata sit , tantum locum habet , quando eadem est ratio Sponsalium , & Matrimonij : quod in proposito Dubio non contingit ; ideo enim Matrimonium metu extortum ex dispositione Ecclesiæ invalidum est , quia aliquando validè contractum nulla humana auctoritate rescindi potest : atqui Sponsalia varijs modis dissolvi possunt. Igitur ratio , quæ pugnat pro invaliditate matrimonij metu extorti , non pugnat pro invaliditate Sponsalium simili metu extortorum. *Ad 3.* Sponsalia , etiam metu extorta , non obligant ad matrimonium contrahendum , dum metus urget , sed tantum , quando isto cessante , illud liberè , & cons. validè iniri potest. Erit igitur obligatio eorum quasi conditio , scilicet *si metus cessaverit* , & hoc stante manebit suspensa , proditura in actum , illo sublato. *Ad 4.* Matrimonium. cessante metu , initum à Sponsalibus metu extortis ferè pendet , sicut Matrimonium in facie Ecclesiæ contractum à Sponsalibus clam initis. Atqui clandestinitas Sponsalium non obest matrimonio in facie Ecclesiæ contracto. ergo nec metus , quo contracta sunt Sponsalia , obest valori matrimonij deinde cessante metu contracti. *Ad 5.* etiam de Voto ingrediendi Religionem negatur , si metu extortum sit , illud ipso Jure irritum esse , cum nullus textus Juris extet , quo irritetur , vel irritum declaratur , & à Constitutione , quâ Professio metu extorta irritatur , tanquam restringente Jus naturale , ad Votum ingrediendi Religionem duci Argumentum non debeat.

429 **Quæritur II.** an audienda sit mulier , dicens , se in Matrimonium consensisse metu gravi injustè illato ? *1.* audiendam , si hoc probare velit ; cum enim ejus illatio quid facti , & delictum sit , hæc autem non præsumantur , probanda erit ab allegante. Debet autem probare non tantum metum , sed etiam illius qualitatem , videlicet , quod talis fuerit , qui possit cadere in constantem virum , ut colligitur ex *c. consultationi 28. h. tit.* Circa modum probandi metum consulendi sunt Menoch. *l. 3. præsumpt. 4. per totam* & Mascard. *de probat. concl. 1055. § seqq.* Præcipuus est , qui fit per testes : quorum si duo omni exceptione majores de metu deponunt , juxta Innoc. *c. super hoc de renunt. n. 2.* iisdem magis creditur , quàm mille testantibus spontaneam voluntatem : & ratio est ; quia qui deponunt de metu , id

B. P. Schmalzgrueber *L. IV.*

quod afferunt , potuerunt corporeo aliquo sensu percipere ; qui autem testantur spontaneam voluntatem , cum res in anima sit recondita , non potuerunt sensu percipere.

Duplicem tamen hæc Regula excep-
tionem patitur. **1.** nisi pro deponentibus de spontanea voluntate adessent præsumptiones , & conjecturæ , ut si actus est in præsentia Judicis , vel coram consanguineis ; nam in horum præsentia non præsumitur metus : & hinc existente tali præsumptione , vel conjectura de libera voluntate , Judex arbitrabitur , quibus testibus major fides sit adhibeanda. Sanch. *l. 4. de matr. D. 27. n. 2.* **2.** si testificatio negantium intervenisse metum sit negativa coarctata loco , & tempore ; tunc enim æquè creditur affirmantibus , sicut negantibus , cum utroque casu id , quod deponunt , per media externa probari possit : hinc iterum arbitrio Judicis relinquendum erit , cuiam parti , pensatis circumstantijs , magis credendum sit. Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 5. n. 10.* Ant. Cuch. *l. 5. Instit. major tit. 12. n. 167. § 168.* Sanch. *l. cit. n. 3.*

Porro tum requiritur , ut metus annullans Matrimonium cadat in virum constantem , & hoc à metum allegante probeatur , non ita accipiendum id est , quasi æquè gravis requiratur metus in muliere , qui in viro ; nam cum hic sit fortior , & constantior , mulier verò naturâ suâ sit inconstantior , & debilior , ideo minor metus excusat fæminam , quàm masculinum , sive minor metus censetur gravis in fæmina , qui non censeretur gravis in viro , ut tradit Gloss. *in c. cum locum 14. V. metus h. tit.* Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 4. n. 9.* Sanch. *l. 4. D. 3. n. 2.* Pirh. *hic n. 115.* Neque obstat , quòd *c. cum locum cit.* legatur , *In virum constantem* ; quia subintelligendum , *Vel in mulierem constantem* , habito respectu ad debilitatem sexum. Abb. *ibid. not. 4.* Vel certè sub nomine viri comprehenditur hic etiam fæmina ; quia genus masculinum concipit fæmininum , ut absurdum vitetur. Canif. *in c. 28. cit. n. 2.* Fagnan. *ibid. n. 13. § 14.* Pirh. *l. cit. qui cum Glossa in c. 6. V. metum passus de his , quæ vi metusve causa ,* & Covar. *l. cit. n. 8.* advertit optimè , generaliter loquendo , quisnam metus dicatur cadere in constantem virum , relinquendum esse arbitrio Judicis.

Quodsi , consideratis omnibus , du-
bium sit , utrum metus , injustè ad Matrimonium contrahendum incussus , gravis sit censendus , an non , adeoque utrum matrimonium irritum , an validum sit , judicandum pro valore matrimonij , ut alijs *cit.* advertit Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 4.* quia licet maximopere curandum sit , ut Matrimonium : in perpetua conjunctione consistens , libera voluntate contrahatur , ideoque

Spon-

Sponsalia, si quocunque etiam leviori metu, per vim extrinsecam incusso, celebrata sint, facile dissolvi possint seu propria metum patientis opposita Exceptione, seu Judicis implorata auctoritate, postquam tamen semel Matrimonium contractum est, potius est, ut validum, quam ut invalidum judicetur, cum Matrimonij causa favorabilis sit, idque partim propter reverentiam Sacramenti arg. c. licet 47. in fin. de testib.

ibi, *Tolerabilis est aliquos contra statuta hominum dimittere copulatos, quam conjunctos legitime contra Statuta Domini separare*; partim quia Reip. & prolis educanda interest, ut Matrimonia non solvantur, nisi eorum infirmitas, seu impedimentum dirimens appareat. Accedit, quod postquam contractus celebratus est, possessio, seu potius praesumptio stet pro ejus valore, nisi contrarium ostendatur.

§. III.

De Impedimento erroris.

S U M M A R I U M.

433. Quid sit error?
 434. Quotupliciter in Contractu Matrimonij possit contingere?
 435. Quot modis contingere possit Error circa qualitatem?
 436. Utrum error aliquis dirimat Matrimonium?
 437. Conclusio affirmativa certa est.
 438. Solvuntur Objectiones.
 439. Utrum error quoad substantiam personae invalidum reddat Matrimonium?
 440. Resolvitur affirmativa.
 441. Corollaria.
 442. Respondetur ad Argumenta opposita.
 443. An solum Error circa substantiam personae antecedens valorem Matrimonij tollat?
 444. An etiam Concomitans?
 445. An Error circa qualitatem vitiet Matrimonium, quando is redundat in substantiam personae?
 445. Quid, quando non redundat in illam? Rationes dubitandi.
447. Respondetur non vitare.
 448. Nisi cum qualitati hujusmodi alligatus consensus.
 449. Solvuntur Argumenta opposita.
 450. 451. Quando error qualitatis involvat errorem personae?
 452. 453. 454. Pro Corollario deducitur solutio casus.
 455. 456. 457. An validum sit Matrimonium, si uterque vel alter contrahentium per errorem credat se laborare Impedimento dirimente, quod revera non subest.
 458. 459. 460. An casu, quo, aliqui per errorem contraxerunt Matrimonium invalide, convalescat illud, si stante errore, denuo consentiant?
 461. An ut eo casu convalidetur, necessarium sit, utranque conjugem conscium esse Impedimenti, ob quod irritum fuit Matrimonium.

433 **Q**Uaeritur I. quid sit Error & quotupliciter in Contractu Matrimonij possit contingere? si Erroris nomen sumatur strictè, distinguitur ab Ignorantia: haec enim solâ scientiae negatione contenta est, cum contra Error judicium positivum intellectus perversum postulet; errare enim est unum pro alio putare, teste D. Aug. Enchir. c. 21. & refertur can. in quibus 6. caus. 22. q. 2. Hic accipitur latè, prout etiam includit ignorantiam, cum in ordine ad inducendum Impedimentum in Matrimonio perinde sit, an ignorantia, an error positivus intervenierit. Dicitur tamen potius Error, quam Ignorantia dirimere Matrimonium; quia nunquam contingit ignorantia, quae voluntarium consensum auferat, nisi cum errore conjuncta sit, quod actus voluntatis praesupponat cognitionem rei, in quam fertur, quae si vera sit, jam actus est voluntarius, si autem falsa, sit involuntarius, cujus proxima causa est error, ignorantia verò solum, in quantum habet admixtum errorem. Vide Sanch. l. 7. de matr. D. 18. n. 2.

Potest autem Error in Contractu⁴³⁴ Connubiali contingere dupliciter, scilicet vel circa substantiam, ut loquuntur, aut individuum personae, cum qua Matrimonium initur, vel circa qualitatem, & accidentia ejusdem. *Primum* fit, quando Titius contrahere volens cum Bertha, Matrimonium init cum Caja, per errorem existimans esse Bertham. *Secundum*, quando credit se contrahere cum pulchra, nobili, virgine, divite, cum sit deformis, plebeja, corrupta, pauper. Uterque error vel est Antecedens, vel Concomitans actum. *Antecedens* tunc dicitur, quando dat causam Contractui, ita, ut eo non existente, actus nequaquam fieret, atque ita efficitur ut actus sit in voluntarius, cum nihil sit volitum, nisi praecognitum. *Concomitans* tunc censetur, quando non inducit ad contrahendum, sed ita comitatur actum, ut eo non existente, adhuc fieret actus: proinde non efficit involuntarium, sed efficit tamen non voluntarium.

Præterea Error circa qualitatem ali⁴³⁵ quan-